

8.ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Садржај:

8.1.Обавезни предмети	2
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ.....	2
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК	4
СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК	9
СТРАНИ ЈЕЗИК-енглески језик	10
ЛИКОВНА КУЛТУРА са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.....	16
МУЗИЧКА КУЛТУРА - са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.....	17
ИСТОРИЈА- са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.....	18
ГЕОГРАФИЈА	20
ФИЗИКА	22
МАТЕМАТИКА	24
БИОЛОГИЈА	26
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	26
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	26
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	26
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ.....	27
Православни катихизис	27
Католички вјеронаук.....	27
Грkokатоличка верска настава	27
ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик.....	27
Мађарски језик са елементима националне културе.....	31
Украински језик са елементима националне културе	35
Русински језик са елементима националне културе	37
Слободне наставне активности.....	39
Допунска настава	39
Додатна настава	39

Час одељенског старешине	39
Ваннаставне активности	39
Екскурзија	39

8.1.Обавезни предмети

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	144 часа

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		

– повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији; – доследно примењује правописну норму; – користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – разликује и гради аугментативе и деминутиве; – саставља обавештење, вест и кратак извештај; – разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; – проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; – драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста; – говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; – изражајно чита обрађене књижевне текстове.	КЊИЖЕВНОСТ	ЛИРИКА Лектира 9. Обредне лирске народне песме (избор) 10. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 11. Јован Дучић: <i>Село</i> 12. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> 13. Вељко Петровић: <i>Ратар</i> / Алекса Шантић: <i>О, класје моје</i> 14. Десанка Максимовић: <i>Граница</i> / Војислав Илић: <i>Свети Сава</i> 15. Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> 16. Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пено Крста</i> 17. Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i> Књижевни термини и појмови Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегја; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне). ЕПИКА Лектира 12. Народна песма: <i>Смрт Мајке Југовића</i> 13. Народна песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i> 14. Петар Кочић: <i>Јаблан</i> 15. Исидора Секулић: <i>Буре</i> (одломак) / Бранко Ћопић: <i>Чудесна справа</i> 16. Иво Андрић: <i>Аска и вул</i> 17. Антон Павлович Чехов: <i>Вањка</i> / Итало Калвино: <i>Шума на ауто-пу-ту</i> (из збирке прича <i>Марковалдо или годишња доба у граду</i>) 18. Светлана Велмар Јанковић: <i>Сирото ждребе</i> (из <i>Књиге за Марка</i>) Књижевни термини и појмови Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. <i>Смрт Марка Краљевића</i>) ДРАМА Лектира 6. Коста Трифковић: <i>Избјирачица</i> (одломак) 7. Миодраг Станисављевић: <i>И ми трку за коња имамо</i> (одломак) 8. Бранислав Нушић: <i>Аналфабета</i> (одломак) Књижевни термини и појмови Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет). НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) - Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: <i>Божић</i> (одломак); <i>Ђурђевдан</i> (одломак); <i>Додоле, прпоруше и чарошце</i> (одломци) - Владимир Хулпах: <i>Легенде о европским градовима</i> (избор) - Никола Тесла: <i>Моји изуми</i> (поглавље по избору) - Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: <i>Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца</i> (избор) - Гроздана Олујић: <i>Били су деца као и ти</i> (избор)
---	--	--

	ДОМАЋА ЛЕКТИРА		1. Епске народне песме о Косовском боју (избор) 2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) 3. Бранислав Нушић: <i>Аутобиографија</i> 4. Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i> 5. Весна Алексић: <i>Каљави коњ (Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору – Сеченско светло)</i> 6. Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i> 7. Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i> Допунски избор лектире (бирати 3 дела) 1. Добрица Ерић: <i>Месечеви миљеници (песме о свицима)</i> (избор) 2. Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (<i>Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта и друге</i>) 3. Владимир Стојиљковић: <i>Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу)</i> 4. Владимир Андрић: <i>Пустолов</i> 5. Тодор Росић: <i>Приче старог чаробњака</i> (једна прича по избору) 6. Борислав Пекић: <i>Сентиментална повест Британског царства</i> („Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци) 7. Вилијем Саројан: <i>Зовем се Арам</i> 8. Хенрик Сјенкијевич: <i>Кроз пустињу и прашуму</i> 9. Џејмс Крис: <i>Тим Талир или Продати смех</i> 10. Џек Лондон: <i>Зов дивљине/Бели очњак</i> 11. Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор) 12. Ивана Брлић Мажуранић: <i>Приче из давнина</i> (избор) 13. Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (прича <i>Позориште</i> – одломци) 14. Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i> 15. Александар Поповић: <i>Снежана и седам патуљака</i>, драмска бајка
	ЈЕЗИК	Грама-тика	Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно <i>р</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>а</i>; промена <i>л</i> у <i>о</i>; палатализа-ција; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусquam-перфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.
		Право-пис	Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице <i>Ваш</i> великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.
		Ортое-пија	Правилан изговор гласова <i>ч, ђ, њ, ч, р</i>. Дуги и кратки акценти.
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтивне форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богатење речника: <i>лексичко-семантичке вежбе</i> (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); <i>стилске вежбе</i>: (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полутодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	MAGYAR NYELV
Cél	A magyar nyelv oktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerijét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a médiális írásbeliség terén; az

interdiszcipli- naritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulót a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítsé akulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre, a munkára, az önmegértésre és az élethosszig tartó tanulásra.

Osztály	Hatodik
Évi óraszám	144 óra

KIMENET	TERÜLET/TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz: – Ismeri a tantervben előírt alpművek címét és szerzőjét. – Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait. – Meghatározza az irodalmi mű témáját, fő motívumait és szereplőit; összefoglalja, reprodukálja a cselekményt. – Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat. – Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. Különbséget tesz szerző és narrátor/lírai én között. – Különbséget tesz az epikus közlés alapformái, az elbeszélés (narráció), a leírás, az elbeszélői reflexió és a dialógus között. – Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét. – Felismeri az idézetet a szövegben. – Felismeri és megnevezi a költői jelzőt, megszemélyesítést, hasonlatot, metaforát, szimbólumot, szinesztéziát, ismétlés formáit, áthajlást, költői kérdést. – Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar irodalom/világirodalom, régi/újabb/kortárs, szóbeli/szerzői). – Képes a következő szépirodalmi szövegelemek meghatározására és példákkal való illusztrálására: motívum, téma, fabula, a cselekmény helye és ideje, főszereplő, mellékszereplő stb. – Az irodalmi művekben a szövegrészletek, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet és a műfajt. – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: monda, mítosz, elbeszélő költemény, dal, tájleíró költemény, ballada, elbeszélés, novella, regény, levél, episztola, mesejáték. – Ismeri és megkülönbözteti, (jellemző vonásait kiemeli) az átmeneti műfajokat (ballada).	IRODALMI ISMERETEK	NÉPKÖLTÉSZET Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek Népköltészet és műköltészet összekapcsolása: szerelmi dal, kesergő, bujdosóének. Pl. <i>Annyi bánat</i> (kesergő) és József Attila: <i>Ringató</i> . Monda és népi anekdota (utalások a regionális vonatkozásokra is) Olvasmányok a magyar népköltészetről (Penavin Olga, Jung Károly, Voight Vilmos, Dömötör Tekla stb. írásaiból) Népszokások és népi színjáték Kiegészítő és ajánlott szövegek Lázár Ervin: <i>A kovács/Lehel kürtje</i> <i>A csóri boszorkány</i> <i>Beckó vára</i> <i>Csörsz és Délibáb</i> Irodalmi alapfogalmak A szöveg formája: vers, próza. Műnemek: líra, epika, dráma. Műköltészet és népköltészet. Szerző (költő, író), lírai én, elbeszélő. Műfaji ismeretek: dal, tájleíró költemény, ballada, mese, monda és fajtái, anekdota, elbeszélés, novella, regény, levél, mesejáték. Az ütemhangsúlyos verselés. Az időmértékes verselés alapjai: a rövid és hosszú szótag fogalma. Mesetípusok, a népmese jellemzői, motívumai, szimbólumai. Mesemondás. A mesepoétika alapfogalmai. Népi színjátékok.

- Felismeri és megnevezi az átvitt jelentést.
- Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: meseelem, mese-formula, bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás, valószerű és valószerűtlen elemek, konfliktus.
- Megnevezi a leírás formáit: személyleírás, tárgyleírás, tájleírás.
- Felismeri és megnevezi a rímfajtákat és a refrént, hasonlatot, metaforát, megszemélyesítést, ellentétet, fokozást, hangutánzást és hangulatfestést.
- Felismeri és értelmezi a tanterv által kötelezően előírányzott egyszerű szövegek konfliktushelyezeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapítást tesz, véleményt formál.
- A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasójává válik.
- Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait.
- Képes esztétikai élmény átélésére, befogadására.
- Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz.
- Tudatosan gyűjt információkat (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus forrásokból) iskolai feladataihoz.
- Könyvtárba jár, és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni vagy portfóliót összeállítani olvasmányairól.

LÍRA

Feldolgozásra szánt szövegek

Kötelező szövegek

Kosztolányi Dezső: *Az iskolában hatvanan vagyunk* (válogatás *A szegény kisgyermek panasza*i ciklusból)
Csacsi ríme*k* (Válogatás)

Ady Endre: *Fölszállott a páva*/Karácsony/*Föl-földobott kő*
Juhász Gyula: *Tiszai csönd*
Radnóti Miklós: *Éjszaka*
Varró Dániel: *Túl a Maszat-hegyen* (Naptárvers)
József Attila: *Nyár*
Radnóti Miklós: *Bájos*
Szabó T. Anna: *A róka*
Anyaverek a magyar és a világirodalomban (válogatás): pl. Csoóri Sándor: *Anyám fekete rózs*a, József Attila: *Anyám*, Kosztolányi Dezső: *Anyuska régi képe*, Pilinszky János: *Anyám*, Szergej Jeszeny- in: *Levél anyámhoz* stb. József Attila mama-verseinek kiemelése.

Kiegészítő és ajánlott szövegek

Esti Kornél rímei (Válogatás)
Kosztolányi Dezső: *A játék/Néha már gondolok a szerelemre*

Irodalmi alapfogalmak

A költő és a lírai én. Lírai műfajok. A motívumok és költői képek mint a lírai mű kompozíciójának elemei. A lírai formanyelv jellem- zői: képiség, ritmus, szerkezet. Rímfajták. Kötött és szabad vers. Szóképek és stílusesszközök: alliteráció, az ismétlés fajtái, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, szimbólum, szinestézia, ellentét, fokozás, soráthajlás, költői jelző, állandó jelző, ismétlés, ironia, hang- utánzás és hangulatfestés. Költői kérdés. A denotatív és konnotatív jelentés.

EPIKA

Feldolgozásra szánt szövegek

Kötelező szövegek

A műnemek ötvöződése a balladában: Arany János: *A walesi bárdok*/*Mátyás anyja*.
Orbán Ottó: *A walesi pártok*
Kosztolányi Dezső: *Házi dolgozat*
A légy motívuma és a várakozás problémája: Mándy Iván: *A légyva- dász*/*A légyvadász sétája* és
Nagy Lajos: *A légy*
Gobby Fehér Gyula: *Az ujjak mozgása*
Németh István: *Színötös*
Gion Nándor: *A postás, aki egy ujjal tudott fűtyülni*
Danilo Kiš: *A fiú és a kutya*
Fazekas Mihály: *Lúdas Matyi* (részlet) és filmes kapcsolatok
Mark Twain: *Tom Sawyer kalandjai* (részletek)
Interjúk kortárs írókkal, művészekkel.
Kiegészítő és ajánlott szövegek
Parti Nagy Lajos: *A pecsenyehattyúk*
Garaczi László: *Kúnó, a zöld diómanó*
Jódal Rózsa: *Figyellek, világ! Hadaró* *Jutka kalandjai*/részlet/
Csukás István: *Keménykalap és krumpliorr*
Jonathan Swift: *Gulliver utazásai* (részletek)
Kosztolányi Dezső: *Fánika*
Móricz Zsigmond: *Fillentő*
Ivo Andrić: *Aska és a farkas*

Irodalmi alapfogalmak

Szerző és elbeszélő. Epikai műfajok. Az elbeszélésmód sajátosságai: egyes szám harmadik személyű és én-elbeszélés; jellemzés; párbe- széd. Leírások (táj-, személy-, tárgyleírás). Az epikai művek szer- kezeti egységei. A szereplők jellemzésének eszközei: beszéd, tettek, külső tulajdonságok, életfelfogás, erkölcsiség. Paródia. Népiesség.

DRÁMA

Feldolgozásra szánt szövegek

Kötelező szövegek

Beszédes István: *Rozsdaszín* (részletek)
Gabnai Katalin: *Tánc és dráma*

Kiegészítő és ajánlott szövegek

Gimesi Dóra színházi meseadaptációi Szabó T. Anna: *Téli rege*

Irodalmi alapfogalmak

Drámai műfajok: komédia, tragédia; egyfelvonásos; rádiódráma. A dráma jellemzői: felvonás, jelenet, szereplők, monológ, dialógus. Népi dramatikus játékok. Adaptációk.

		ISMERETTERJESZTŐ ÉS INFORMATÍV SZÖVEGEK (2 mű kiválasztása) Válogatás könyvekből, enciklopédiákból és gyermeklapokból HÁZI OLVASMÁNY (3 kötelező + 1 választható mű feldolgozása) Kötelező közös olvasmányok Arany János: <i>Toldi (órán is feldolgozható)</i> Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> Gion Nándor: <i>A kárókatonák még nem jöttek vissza</i> Ajánlott közös olvasmányok Berg Judit: <i>Galléros Fecő naplója</i> Lux Alfréd: <i>Éjszakai dolgozatjavítás</i> Jeff Kinney: <i>Egy ropi naplója</i> Szabó T. Anna: <i>A Fűszermadár</i> Eric Knight: <i>Lassie hazatér</i> Gaston Leroux: <i>Az operaház fantomja</i> Lauren Brooke: <i>Hazatérés</i> Thomas Brezina: <i>Kiakasztasz, tesó! / Fiúk kizárva sorozatból /</i> JoNesbø: <i>Idővihar a kádban</i> Mark Twain: <i>Huckleberry Finn kalandjai</i> Böszörmény Gyula: <i>Gergő és az álomfogók</i> Varró Dániel: <i>Szívdesszert</i> Michael Ende: <i>Momo / Varázslóiskola</i> Németh István: <i>Bűhüm meg a lotyogi</i> Fekete István: <i>A koppányi aga testamentuma</i> Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami / Égig érő fű</i> Erich Kastner: <i>A két Lotti</i> Kontra Ferenc: <i>A halász fiai</i> Charles és Mary Lamb: <i>Shakespeare-mesék</i> Szabó Magda: <i>Abigél</i> Mosonyi Alíz: <i>Boltosmesék</i> vagy meseátírások Egy aktuális kortárs mű beépítése. Projektmunka vagy portfólió (javaslatok): – A feldolgozott művek intertextuális (pl. Geszti Péter: <i>Levél Nemesek Ernőnek</i>), filmes és színházi kapcsolatai – Mátyás király és a reneszánsz udvar – Lovagprojekt (lovagi erények, szokások, öltözködés, zene, lovagi játékok, lovagkirályok stb.) – A víz világnapja (Szabó Lőrinc: <i>Országos eső</i>, Petőfi Sándor: <i>Tisza</i>, Móricz Zsigmond: <i>Tiszaháton, ahol gyerek voltam</i>, József Attila: <i>A Dunánál</i>, Morten A. Strøksnes: <i>Tengerkönyv</i> (részletek), Tolnai Ottó: <i>Sírálymellcsont</i>, Benedek Szabolcs: <i>A fiumei cápa</i> (részletek), Claudio Magris: <i>Duna</i> (részletek) stb.) – Szabadkai és palicsi Kosztolányi-émlékek vagy a lakóhelyhez köthető más hasonló projekttema (regionális és helyi kultuszok) – Fordításműhely – Nők a tudományos életben – Írók és a sport – A légy a mitológiában, az irodalomban, a filmművészetben és a populáris kultúrában – A görög mondavilág és mai világirodalmi átírásai (pl. Rick Riordan: <i>Percy Jackson és a görög istenek</i>) – A kamasz az irodalomban (Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>, Gion Nándor: <i>A kárókatonák még nem jöttek vissza</i>, Mándy Iván Csutak-regényei, Mark Twain: <i>Tom Sawyer kalandjai</i>, Bálint Ágnes <i>Lufti</i>-regényei, Lázár Ervin kamaszhősei stb.) – Ikerítések, párbeszéddek (pl. Petőfi és Arany János, Kosztolányi Dezső és Csáth Géza, Bartók Béla és Kodály Zoltán (irodalmi vonatkozások is), Tolnai Ottó és Domonkos István, Szenteleky Kornél és Csuka Zoltán, Karinthy Frigyes és Stanislav Vinaver, Than fivérek stb.) – Egy mesemotívum interdiszciplináris megközelítése (pl. tündér, óriás, sárkány, a mesehősök átváltozásai, ládikák) – Hegytoposz és metaforikus táj az irodalomban: pl. Térey János: <i>A Legkisebb Jégkorszak</i> (Negyedik könyv, IV. fejezet – részlet) – Nyelvtudósok kutatásai és életpályájuk – Ökoirodalom, zooirodalom
--	--	--

- Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt. A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani.
- Felismeri és megnevezi a tanult szófajokat szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelően használja őket írott és beszélt szövegben.
- Felismeri, megnevezi, megkülönbözteti, rendszerezi az alapszófajokat, típusait, szerkezetüket, szerepüket a szövegalkotásban
- Felismeri és megnevezi, megkülönbözteti, rendszerezi az alapszófajokat, a határozószókat és az igeneveket, ezek szövegbeli és kommunikációs szerepét, valamint alkalmazásukat a kommunikációban.
- Felismeri (megnevezi, szempontok szerint rendszerezi, megmagyarázza, alkalmazza) a többszófajúságot.
- Ismeri és következetesen alkalmazza a helyesírási alapelveket, valamint a helyesírási szabályok többségét.
- Megfigyeli, helyesen jelöli a hosszú és rövid hangokat a töhangváltást mutató főnevek és igék esetében is, a hangkapcsolatokat, helyesen írja a tulajdonneveket, a földrajzi nevek bonyolultabb eseteit, az -i képzős mellékneveket; az igekötős igék, a névutós szerkezetek, az alanyos, tárgyas, határozós és birtokos szó szerkezetek, összetételek helyesírásában magabiztos.
- Az összetett mondatok írásakor többnyire jól központos.
- Ismeri és alkalmazza a szótagolás és elválasztás szabályait.
- Ismeri és alkalmazza a betűrend szabályait.
- Felismeri, megnevezi, alkalmazza a helyesírási alapelveket.
- Alkalmazza a helyesírás-ellenőrző programot.
- Felismeri és megnevezi a szóelemek fajtáit (szótő, toldalék).
- Felismeri a magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságokat és különbségeket.

**NYELVI
ISMERETEK**

- A szófajok alaktani és jelentésbeli jellemzői, képzésmódjuk. A szófajok rendszere.
- Az ige (fogalma, képzése, szerepe a szövegkörnyezetben és helyesírása. Igeidők. Igemódok. Kiejtés szerinti, szóelemző írásmód; az igekötők szerepe az ige folyamatosságának és irányultságának kifejezésében; az igekötők helyesírása; határozatlan/alanyi és határozott/tárgyas ragozású igék; az iktelen igék ikesek módjának toldalékolása; a felszólító és feltételes módú igék helyesírása és nyelvhelyes-ségi kérdései (-nák, -,nék, -sukstük/szukszük-ragozás, a csinál, működik ige túl gyakori használata; a múlt idejű, feltételes módú igék halmozása stb.).
- A főnév fogalma és fajtái, szerepe a szövegkörnyezetben, helyesírása. Névzőképzők. Köznevek és tulajdonnevek fajtái. A tulajdonnevek toldalékos alakjai, -i képzős alakok.
- A régies írású tulajdonnevek helyes ejtése és írása, a j hang kétféle jelölése.
- A melléknév (fogalma, képzése, szerepe a szövegkörnyezetben, helyesírása). Melléknévképző. A melléknév jelei és ragjai. Az összetett melléknevek fokozása. A melléknév szerepe a leírásban. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű melléknevek. Az -i képzős melléknevek helyesírási szabályai.
- A számnév (fogalma, fajtái, képzése, szerepe a szövegkörnyezetben, helyesírása). Betűvel és számjeggyel írt számnevek, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév, a számnevek fokozása, a számnevek toldalékolása, keltezés. A számnév és a határozatlan névelő.
- A névmás (fogalma, fajtái, képzése, szerepe a szövegkörnyezetben, helyesírása). Személyes névmás: megszólítás, tegezés, magázás, ragozott alakok. Birtokos névmás: a birtokos szerkezet. Visszaható névmás és a visszaható ige. Kölcsönös névmás. A mutató névmás toldalékolása; a se, sem előtag. Hosszabb és rövidebb alakok: e, ez, eme). A kérdő névmás. Kérdés kérdő névmással, kérdőszóval. A vonatkozó névmás. Az aki, ami, amely az összetett mondatban. A vesszőre vonatkozó szabályok. A határozatlan és általános névmás. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.
- A határozószó. Gyakori határozószók írása, határozószók a mondatban. A határozói igenév és a határozók „rokonsága”.
- Az igenevek (fogalma, fajtái, képzése). A főnévi igenév fogalma, képzése, személyragozása. Felszólítás főnévi igenévvel. A melléknévi igenév fogalma, fajtái, képzése. A befejezett melléknévi igenév állítmányi szerepének szemantikája és pragmatikája. Igekötős melléknévi igenevek szörendje. A határozói igenév fogalma, képzése. Az igenevek történetbe foglalása. A létige és a határozói igenév. Az igenevek szerepe a mondatban.
- A viszonyzó. Névelő (határozott és határozatlan jelentés, névelő vagy névmás); kötőszó (mondatrész és mondatkapcsolás, vesszőhasználat szabályai); névutó (idő, hely stb. kifejezése névutóval); segédige (fog, volna, van, volt, lesz, marad, múlik); igekötő (jelentés-módosító szerep).
- A mondatszók. Indulatszó fogalma, fajtái (felelő-, kérdőszó, tagolatlan mondat); módosítószó és szerepei.
- A szavak közötti kapcsolatok, állandósult szókapcsolatok. Jelentésmező.
- Többszófajúság.
- A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével.
- A korosztálynak szánt fontosabb sajtótermékek fajtái, formái és szerkezeti jellemzői.
- Információk gyűjtése, adatok elrendezése, lexikonhasználat.
- Helyesírási táblázatok, fűrtábrák, folyamatábrák stb.
- A nyelvi tudatosság és a nyelvi tervezés.

- Felismeri és megnevezi a nyomtatott és elektronikus média fajtáit.
- Tájékoztodik, információkat talál a különféle dokumentumtípusokban, korosztálynak szóló kézikönyvekben.
- Képes nyelvíleg kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a szövegből.
- Képes az alapinformációk és eszmék összehasonlítására két vagy több rövid, egyszerű szövegben.
- A rendelkezésére álló információkat értékeli, tárolja, rendszerezi.
- Képes az interneten való kommunikációra és együttműködésre.
- Ismeri a helyesírási alapelveket és *A magyar helyesírás szabályai*-nak használati módját.
- Felismeri és alkalmazza az állandósult szókapcsolatokat.
- Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek).
- Értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik, igyekszik betartani az igényes nyelvhasználat szabályait és eljáritani a kódváltás alapvető képességét.
- Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit alkalmazva (és a célközönség összetételét szem előtt tartva).
- Képes egyszerű szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi, illetve képzeletbeli témát fejt ki, interjút készít valós vagy képzelt személyekkel.
- Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. egyszerű szakszövegeket, tudománynpszerűsítő ismeretterjesztő szövegeket stb.) olvasni és saját szavaival elmondani.
- Meg tudja fogalmazni véleményét, és igényes nyelvhasználatra törekedve (kódváltási képességéhez mérten a sztenderd nyelvváltozat – vagy legalább a regionális köznyelv – normájához igazodva) nyilvános beszédhelyzetben képes kifejezni gondolatait.
- Ismeri és készségi szinten használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint az írásjeleket.
- Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt.
- Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bevezetések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés), illetve ezeket kreatív módon alkalmazni.
- A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani.
- Tud levelet írni, s képes különféle űrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni, amelyekkel a mindennapi életben találkozók. Ezek elektronikus és papír alapú változatait is tudja alkalmazni.
- Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy valamely egyéb művelődési terület tárgyköréből tartott előadásokat, s tud jegyzetet készíteni.
- Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot.
- Beszámolóját prezentációval/poszterrel teszi szemléletesebbé.
- Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket, illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni.

NYELVKULTÚRA

- A média: nyomtatott és elektronikus médiumok (újságok, televízió, rádió, világháló – honlapok, hírportálok, blogok, vlogok).
- A hír fogalma és jelentősége.
- Közösségi média.
- Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV- és elektronikus dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia), ismeretterjesztő forrásokban.
- Fórum, blogbejegyzés írása.
- Írói szótárak.
- Digitális írástudás, e-nyelvhelyesség: az e-dokumentumok létrehozásához szükséges nyelvi és szedési szabályrendszerek együttese, elektronikus szövegek létrehozása (pl. beszámoló, könyvismertető, vázlatok, saját könyv, eseményre invitáló meghívók, listák, e-mail, egyszerűbb űrlapok kitöltése).
- A helyesírást segítő kézikönyvek (helyesírási szabályzat, szótár, digitális szótárak stb.) önálló használata.
- Az állandósult szókapcsolatok (szólások, közmondások, szállóigék) felismerése írásban és a beszédben.
- Események és élmények időrendi sorrendben történő elmondása közös, illetve egyéni vázlat alapján.
- A természetben levő tárgyak és jelenségek, a mozgásában levő állatok és személyek bemutatása (rokon értelmű melléknevek, főnevek, igék, hangulatfestő, hangutánzó szavak segítségével).
- Sikeresebb irodalmi portrék és a megírásukhoz felhasznált nyelvi kifejezőeszközök. A közvetlen környezetből választott egyén bemutatása.
- Kortárs írókkal, művészekkel, tudósokkal készült interjúk elemzése. Interjúk íratása.
- Rövidebb szövegek tartalmának összefoglalása szem előtt tartva az esemény időrendjét és mozzanatait (bevezetés, a cselekmény kezdete, a cselekménymozzanatok kiemelése, a tetőpont és a befejezés).
- A szóbeli elbeszélés: film, tévéadás, szabadon választott dinamikus jelenetek elmondása.
- A nyelvi-stilisztikai kifejezőeszközök a leíró jellegű részletekben (versben és prózában egyaránt).
- A retorika alapelvei (a konkrét fogalmak megnevezése nélkül).
- Önálló elbeszélő fogalmazás készítése a tanult nyelvi és helyesírási tudnivalók alkalmazásával, felhasználva az anyaggyűjtés módjaival.
- Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társreakció.
- Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.
- Önálló vázlatkészítés elolvasott irodalmi vagy ismeretterjesztő szövegről.
- Kérdések és írásbeli válaszok megfogalmazása a tanult olvasmányok, megnézett filmek, színházi előadások, meghallgatott zeneművek alapján.
- Szövegalkotás: különböző típusú fogalmazások, levél. A számítógépes szövegszerkesztés néhány szabálya.
- Élménybeszámoló közösen elkészített vázlat alapján, különös tekintettel a párbeszéd helyes alkalmazására.
- Leírás megadott vázlat alapján: A tájleírás sorrendjének megoldása a távolítól közeli felé, vagy fordítva. Rész-egész viszonya valamilyen sorrend szerint. Tárgy-és személyleírás, jellemzés (Nem felsoroljuk a tulajdonságokat, hanem meglevenítjük.)
- Kreatív írásgyakorlatok.
- A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése.
- A szöveg cselekményének, tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása (kulcsszavas vázlat, tételmondatos vázlat, grafikus ábrázolt vázlat).
- A fogalmazási ismeretek (a téma meghatározása, az anyag kiválasztása és elrendezése, a legfontosabb szerkezeti részek megjelölése és az anyag szerkezeti részek szerinti csoportosítása).
- Szövegalkotás az internetes műfajokban (pl. e-mail, komment).
- Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.) megismerése.
- A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei és hasonlóságai.
- Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjai.
- Nyolc házi írásbeli feladat a tanév folyamán és azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása.
- Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra).

Kulcsfogalmak: beszédművelés, artikulált nyelvi magatartás, irodalomolvasás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás, ismeretek az anyanyelvről, helyesírás, íráskészség, médiaismeret, kommunikáció

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

Програм Б (средњи–напредни ниво стандарда)

Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	108 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – користи конструкције са значењем количине; – исказе жељу, намеру и могућност;	ЈЕЗИК	Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи. Грамматички садржаји из претходних разреда (повнављање и увежбавање на познатој и новој лексици). Именичке, бројне и прилошке синтагме са значењем количине. Именице у генитиву с предлозима <i>са, из, око, између</i> у функцији одредбе за место. Именице у генитиву с предлозима <i>пре</i> и <i>после</i> у функцији одредбе за време. Локатив у функцији неправог објекта (уз глаголе <i>говорити</i> и <i>размишљати</i>). Потенцијал. Називи земаља и регија изведени суфиксима <i>-ија, -ска</i>;
– савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – објасни/каже зашто му се неко књижевно дело свиђа или не; – одреди тему, главни мотив и ликове; – разуме односе међу ликовима у тексту; – уочи основне песничке слике; – препозна и именује осећања и расположења лирског јунака; – драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима; – препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику;	КЊИЖЕВНОСТ	Милан Шипка: одломак по избору из књиге „Приче о речима” Народна басна: „Бик и зец” Народна лирска песма: „Мајка Јову у ружу родила” Владимир Андрић: „Дај ми крила један круг” Народна прича: „Свијету се не може угодити” Народна бајка: „Биберче” (или стрип Ђ. Лобачева) Десанка Максимовић: „Штампарске грешке” Драган Лукић: „Где је торба”, „Шапутање” Никола Тесла: „Прича о детињству” (одломак) Гвидо Тартаља: „Микица иде на излет” Стеван Раичковић: „Кућа крај Тисе” (одломак) Војислав Донић: „Школске речи” Бранислав Нушић: „Аутобиографија” (одломак: „Прва љубав”) Гвидо Тартаља: „Поделе улога” Љубивоје Ршумовић: „Шта је лепо да се ради лети” Драган Лукић: „Шуге” Избор из часописа за децу По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 10 текстова за обраду.
– разуме питања, налоге и информације у вези са свакодневним активностима, људским особинама и поступцима; – исприча догађај у којем је учествовао; – преприча кратак текст; – исказе молбу, извињење, честитање, захвалност, користећи форме учтивног обраћања; – чита краће текстове, а значење непознатих речи одређује на основу контекста; – пише кратак једноставан наративан и експозиторни текст; – пише кратку поруку, честитку, позивницу, обавештење, поштујући језичку и ортографску норму.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	I. Лично представљање: основне информације о себи – омиљене личне активности II. Породица и људи у окружењу: опис чланова породице (физичке и карактерне особине); породични статус чланова породице III. Живот у кући: култура становања – одржавање стамбеног простора (чистоћа); уочи-чајене дневне активности током радне недеље и викенда, празници и прославе у породици IV. Храна и пиће: храна биљног и животињског порекла; основни укуси V. Одећа и обућа: материјали од којих се прави одећа и обућа VI. Здравље: активности за очување здравља VII. Образовање: омиљени школски предмети; дан школе; активности на часу и на одмору VIII. Природа: чување природе; географски појмови и називи држава IX. Спорт и игре: спортски реквизити и основна спортска терминологија X. Куповина: цене; место куповине; плаћање; чепацац XI. Насеља, саобраћај и јавни објекти: значајни грађевински објекти – путеви, мостови, споменици; болница, библиотека XII. Време: исказивање времена вршења дневних активности XIII. Култура, уметност, медији: филм, телевизијска и радио емисија за децу; основни музички инструменти, концерт XIII. Комунитативни модели: осећања и расположења

Кључни појмови садржаја: српски као нематерњи језик, слушање, разумевање, говор, читање, писање

СТРАНИ ЈЕЗИК-енглески језик

Циљ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.

– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упути уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; – разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/поређење бића, предмета, појава и места. Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ зговора. Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештје или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање иказа у вези са искуствима, догађајима/активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.
	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/неподања; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

– пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени; постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поручбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); записивање и рачунање цена.
---	---	--

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Србија – моја домовина
- 5) Становање – форме, навике
- 6) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
- 7) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 8) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
- 9) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
- 10) Млади – деца и омладина
- 11) Животни циклуси
- 12) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
- 13) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
- 14) Транспорт и превозна средства
- 15) Клима и временске прилике
- 16) Наука и истраживања
- 17) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)
- 18) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о друге
- 19) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 20) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 21) Исхрана и гастрономске навике
- 22) Путовања
- 23) Мода и облачење
- 24) Спорт
- 25) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
- 26) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
- 27) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<i>What's your first/last name/surname?</i> <i>Jack, this is Andrew. He's the new boy in our class. Hi Andrew. Nice to meet you. I'm glad to meet you too. What's your nickname? It's Andy. Where do you live? I live in Sunny Street. How do you go to school? I walk there/take the bus...</i> <i>What does your father do? He's a science teacher. Have you got/Do you have any brothers or sisters? No, I'm an only child, but my mum's got two sisters, Sophia and Lily. Aunt Lily is the eldest. She says I am her favourite nephew.</i> <i>This is my cousin, Bob. Where does he come from? He lives in Brisbane now, but he was born in London. Where were you born? When did you move there? We moved there when I was four.</i> <i>Where were you living when you started school?</i> <i>Who do you usually go out with? How long have you known Susan? For one year. Since last year.</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи. <i>The Past Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> и осталих глагола (правилних и неправилних). <i>The Past Continuous Tense.</i> <i>The Present Perfect Tense</i> учесталијих глагола (правилних и неправилних). Питања са <i>Who/What/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима. Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (<i>go to school/by car/on foot...</i>), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; већи градови у земљама циљне културе.

ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	<i>What does Emma look like? She looks gorgeous. She's the prettiest girl in our class.</i> <i>What's he like? He's smart and hard-working.</i> <i>Noah doesn't care about anyone. He's is selfish. My friend is sporty and good-looking, but he is very shy.</i> <i>Her clothes are cool!</i> <i>Samuel is as tall as his brother/not as(so) tall as his father.</i> <i>This laptop is less expensive than that one. It's the least expensive laptop in the shop.</i> <i>Jacob's room is usually tidy, but Michael's is often untidy/messy. You can find his clothes everywhere.</i> <i>Why is he exhausted? Because the trip was exhausting.</i> <i>The party was really exciting. Everybody was excited.</i> <i>She looks really unhappy.</i> <i>How does he swim? He swims well.</i> <i>We worked hard. He was running fast.</i> <i>It is raining heavily.</i> <i>Are they listening carefully?</i> <i>Ten minutes from here is the biggest wheel of its kind in the world – the London Eye.</i> <i>The buildings are amazing /fantastic.</i> <i>That's the cafe where my sister works.</i> <i>Is that the message which/that Tom sent?</i> <i>There's somebody/nobody/no one in the street.</i> <i>There was nothing strange in his voice. Everything was OK.</i> <i>This chair's uncomfortable. That's impossible!</i> <i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости.</i> Поређење придева по једнакости <i>as ...as, not so/as ...as.</i> Поређење придева са <i>less и the least.</i> Придеви са наставцима <i>–ed и –ing.</i> Творба и употреба прилога за начин (<i>beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...</i>) Употреба одређеног члана уз суперлатив придева. Употреба/изостављање одређеног члана уз називе места. (споменици, музеји, улице, паркови...) Релативне заменице <i>who, which, that, whose, where...</i> Неодређене заменице (<i>somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...</i>). Питања са <i>What...like, How, Why...</i> Негативни префикси <i>un-, im-...</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	<i>I'm going to the swimming pool. Would you like to come? Yes, please. I like swimming.</i> <i>Would you like a cup of tea? No, thank you/thanks.</i> <i>What are you doing next weekend? Do you want to come to my party? Yes, I'd love to. When is it? At 7.30 on Saturday.</i> <i>Do you fancy/How about a game of tennis this afternoon? Sorry. I can't. I've got a dance class.</i> <i>Shall we go to the sports centre today? Good idea. See you there at 6.00 pm. That's no good for me. What about 5.30? Yes, sure. How about trying my new computer game this morning? I'm afraid I can't. I'm looking after my little sister.</i> <i>Why don't we go to the park?</i> <i>Let's get out of here. That sounds good. The music is too loud.</i> <i>We could/ may/might stay here and watch DVDs. That's boring.</i> <i>If it is cold, put on your jacket. If you hurry, you won't miss the bus.</i> <i>If you don't feel well, you should see a doctor.</i> <i>I've got the flu. You must stay in bed and drink lots of hot drinks.</i> <i>If you don't stay up late, you won't feel tired.</i> <i>You shouldn't eat too much chocolate.</i> <i>Don't give your real name on the Internet.</i> <i>The Present Continuous Tense за унапред договорене радње.</i> Заповедни начин. Изрази: <i>How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i> Модални глаголи за изражавање предлога – <i>can/could/may/might.</i> Модални глаголи <i>should</i> за давање савета. Први кондиционал. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	<i>Can/Could you help me with these bags, please? They're too heavy.</i> <i>Could I have a glass of water, please?</i> <i>Could I see your exercise book, please? Yes, just a minute. Oh, no. I can't find it.</i> <i>May I see your tickets, please? Here you are, sir. Thank you.</i> <i>Will you open the door for me? Sure.</i> <i>I'm so sorry for... It's all my fault. Sorry, it was an accident. I didn't mean to (break your skateboard). That's all right/OK. Never mind. It doesn't matter.</i> <i>Thank you for (your help). Thank you from the bottom of my heart. That's very kind of you.</i> <i>That means a lot to me. Don't mention it. It's nothing. You're welcome.</i> <i>Well done. Congratulations! Happy (festival).</i> <i>When does the train for Glasgow leave? It leaves at 7.38. School starts at 8.45.</i> <i>Which book do you want? The red one. Can I try on those trousers, please? Which ones? The blue ones.</i> Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may.</i> <i>Would you like...?</i> <i>Will</i> за изражавање молби. <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање утврђених програма, реда вожње, распореда и сл. Заменице <i>one, ones.</i> (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.

РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Read the explanation and circle the correct words. State your problem and describe how you feel about it. Use the expressions below. Make a project about an important city in your town. Make a map and label the important places. To end the call, tap the „end call” button (typically a red button on the left side of your cell phone) or close your phone. Do not touch the adapter with wet hands. Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	She rarely takes the bus to school. They usually play games in their free time. Does James play any musical instruments? Yes, he does. No, he doesn't. How many languages do you speak? What time do you usually wake up on school days? My sister doesn't eat fish. Water freezes at zero degrees Celsius. If/When you heat ice, it melts. What are you looking for? I am looking for my glasses. I can't find them. Shhh! I am trying to concentrate. What are you thinking about? Who are you talking to? Sorry, she can't come to the phone right now. She's having a shower. She is studying French in Paris. We are very busy these days. We are decorating the school hall. Look! It's raining. It doesn't usually rain here in summer. Does it rain a lot in your hometown? We normally grow vegetables, but this year we aren't growing any. I can't see anybody/anyone. How long has he played the guitar? For five years./Since last summer. The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи. The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense. The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају. Нулти кондиционал. Питања са препозиционим глаголима. Модални глагол can за изражавање способности. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	When did Columbus discover America? Who invented the telephone? People lived in caves a long time ago. We saw a good film last week. She used to wear glasses. Did he use to drink tea every morning? No, he didn't. What did you do when you heard the noise? First, I called the police. What were you doing when you heard the noise? I was watching TV. At ten o'clock yesterday morning, I was cycling to school. I fell off my bike and hurt my knee. I couldn't stand up. Was there anyone to help? No, there wasn't. I was walking down the lane when I saw a beautiful lady. She was wearing a red dress and a big red hat. While I was sleeping, my brother was helping our father in the garden. She was sleeping when we came in. As soon as I saw them, I started to run. They have finished their project. They finished it yesterday. Who did you get the letter from? Have you ever been to London? Yes, I have. I was there last year./ No, I haven't. I have never been to London. He has just arrived. I've already learnt to use that program. Have they arrived yet? They haven't finished their dinner yet. The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола, све употребе. The Past Continuous Tense, све употребе Used to. Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense. The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са ever, never, just, already, yet... Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Present Perfect Simple Tense. Модални глагол could за изражавање способности у прошлости Linking words and phrases (first, then, next, as soon as, after that, finally...) Питања са Who/What/Where/When/Why... Питања са препозиционим глаголима. (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	When I grow up, I would like/I'm going to be a web designer. What about you? I really want to be a programmer. I can't find my keys anywhere. I'll/I will help you look for them. I'll take it, please. I'll leave it, thanks. I promise I won't be late. I believe he will be a great pianist. I don't think he will make it. It will be rainy tomorrow. Why are you putting on your coat? I'm going to take my dog for a walk. It's my birthday next Saturday. I'm going to have a big party. Look at those cars! They're going to crash! What are you doing tonight? We're playing football with friends. Would like + именица/инфинитив глагола. Stative verbs (want, promise, believe, think...) The Future Simple Tense за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања. Going to за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања. The Present Continuous Tense за изражавање унапред договорених/испланираних радњи. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.

ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<i>I'd like to try bungee jumping. I'm interested in swimming. What sports are you interested in?</i> <i>My hobby is collecting badges. What's your hobby?</i> <i>I'm starving. Shall I make a sandwich for you? Yes, please. I'm thirsty. Would you like some lemonade?</i> <i>What's wrong/the matter? I'm tired of/sick of/fed up with/bored with playing this game.</i> <i>Are you tired? I'm exhausted.</i> <i>I'm cold/hot. I don't feel well. I feel sick. Why don't you go to bed? I'm nervous / frightened /upset /scared... Don't worry. Everything will be all right/just fine. It's going to be all right.</i> <i>Are you happy with your new friends? Oh, yes. I am so glad/happy to hear that.</i> <i>I've got/ I have a terrible headache. Take a painkiller.</i> <i>My ear hurts. I'm sorry to hear that.</i> <i>Oh dear! My finger is bleeding. Why don't you put a plaster on it? I've sprained my ankle. Put some ice on it.</i> <i>I'm in trouble. I don't know what to do.</i> <i>Stative verbs (be, want, hurt, have, feel, know...)</i> Заповедни начин. <i>Why don't we/you + инфинитивна основа глагола.</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> Употреба придевско-предлошких израза <i>tired of / sick of / fed up with / bored with.</i> <i>The Present Perfect Simple Tense</i> (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<i>Excuse me. How do I get to...? What's the best way to...? Could you tell me the way to...? Go straight on until you get to (a bridge). Cross (the bridge). Turn back. Go back. Turn left/right into... Take the first/second turning on the right/left. Go along... It's on the left/right. It's opposite/behind/between/in front of/near/next to/at the corner/just around the corner...</i> Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>in front of, behind, between, opposite...</i> (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.
ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<i>Don't throw litter around. Save energy. Turn off lights when not in use.</i> <i>You can/can't sit here. The seat is/isn't free.</i> <i>Can I use your mobile phone? Sure.</i> <i>You mustn't use calculators during the exam.</i> <i>Students must turn off their phones in the classroom.</i> <i>Do you have to wear a uniform at your school?</i> <i>John can't come because he has to work.</i> <i>I must get up early tomorrow morning.</i> <i>I don't have to take my dog for a walk every day/tomorrow.</i> <i>My parents let me go out at weekends.</i> <i>They won't let us feed the animals.</i> <i>Our head teacher made us clean our classroom last Friday.</i> <i>John couldn't come because he had to work.</i> <i>He didn't have to come early yesterday.</i> <i>You should slow down, you shouldn't run down the corridor.</i> Заповедни начин. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе – <i>can/can't, must/mustn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, should/shouldn't.</i> <i>Let/Make + инфинитивна основа глагола.</i> (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<i>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house.</i> <i>They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car.</i> <i>This is my blanket. This blanket is mine.</i> <i>This isn't your card. It's hers.</i> <i>I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella.</i> Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/ friends / children's books.</i> Присвојне заменице <i>mine, yours ...</i> Питања са <i>Whose.</i> (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<i>I love working with people. I don't like skiing. I'm bad at it. What do/don't you like doing?</i> <i>Peter hates watching horror films. He enjoys playing video games. I can't/couldn't stand the heat.</i> <i>My favourite sport is tennis. What's your favourite sport?</i> <i>What are your hobbies and interests?</i> <i>Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls.</i> Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, good/bad at, crazy about ...</i> Глаголи <i>like/love/hate/enjoy/can't stand + глаголска именица</i> Питања са <i>What, Who, Why ...</i> (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<i>Tea is better than coffee. Of course. That's true. You are right.</i> <i>The food was great! I disagree/don't agree with you. It was awful.</i> <i>I think we should help him. Yes, I agree with you. He always helps his friends.</i> <i>I enjoy skiing. Me too.</i> <i>I don't think he will win the race. Well, I do. No chance! I don't believe it! That's right! That's wrong!</i> Stative verbs (<i>think, like, agree, believe...</i>) Питања са <i>What, Why, How ...</i> (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.

ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	<i>How many people are there (in the park)? There are two men/women and three children (in the park).</i> <i>How much fruit do we have? There isn't much fruit in the bowl. There aren't many books on the shelves.</i> <i>A lot of/Lots of people went to the match.</i> <i>A lot of/Lots of snow falls in winter.</i> <i>There were loads of apples on the table.</i> <i>There is a little lemonade in the bottle. There are a few apples. How much is this? It's € 2,365 (two thousand, three hundred and sixty-five euros). That's £ 245 (two hundred and forty-five pounds)/ \$300 (three hundred dollars).</i> <i>In my school, 60% of children eat junk food.</i> Основни бројеви преко 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -y, -f/fe: <i>strawberries, shelves, knives...</i> Множина именица које се завршавају на -o: <i>kilos, potatoes...</i> Синкретизам једине и множине: <i>sheep, fish...</i> Најчешћи облици неправилне множине (<i>men, women, children, people, feet, teeth, mice. . .</i>). Бројиве и небројиве именице – <i>pounds, money...</i> Квантификатори – <i>much, many, a lot of, lots of, loads of, a few, a little.</i> Питања са <i>How much/many.</i> (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.
---	--

ЛИКОВНА КУЛТУРА са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.

Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме, кроз практични рад оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; – прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; – користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; – обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу; – изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; – опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљевеједноставних визуелних порука; – повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј; – разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.	БОЈА	Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје). Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје). Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градијација и контраст). Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика). Уметничко наслеђе (музеји и експонати).
	КОМУНИКАЦИЈА	Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Уметничко наслеђе (уметност некад и сад).
	ТЕКСТУРЕ	Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура). Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови).
	УОБРАЗИЉА	Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...). Уметничко наслеђе (необична уметничка остварења).
	ПРОСТОР	Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).

Кључни појмови садржаја: простор, боја, текстура

ДОДАТНИ САДРЖАЈИ ПРОГРАМУ ЛИКОВНА КУЛТУРА КОЈИ ИЗРАЖАВАЈУ ПОСЕБНОСТ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

МАЂАРСКА НАЦИОНАЛНА МАЊИНА

- I. ЦЕЛИНА: СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА
- Penováč Endre festménye
- II. ЦЕЛИНА: ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ
- Aracsi kő, XIII. Sz. Nemzeti múzeum

– Szent László legendát ábrázoló freskó Kakaslovnícból, XIV. Sz.

- III. ЦЕЛИНА: ТЕКСТУРА
- Сент Лászló ереклетарто, XV. Sz.
 - Ziffer Sándor: Baross tér, 1907

- IV. ЦЕЛИНА: СВЕТЛИНА
- Mátyás király és Beatrix királynét ábrázoló márvány dombormű, 1490 körül
 - Szinyei Merse Pál: Léghajó, 1878
 - Markó Károly: Visegrád Várának romjai, 1830

- V. ЦЕЛИНА: БОЈА
- Képes Krónika (magyarok bejöveteletét ábrázoló iniciálével), XIV. Sz.

- VI. ЦЕЛИНА: СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ДЕЛИМА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ
- Kondor Béla: Darázs király, 1964

МУЗИЧКА КУЛТУРА - са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.

Циљ Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Разред Шести

Годишњи фонд часова 36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:		
– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; – одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку; – опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе; – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	ЧОВЕК И МУЗИКА	Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти.
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху децих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста децих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.

Кључни појмови садржаја: световна музика, духовна музика, вишегласје, народна музичка традиција, музички инструменти.

I. ДОДАТНИ САДРЖАЈИ ПРОГРАМУ МУЗИЧКА КУЛТУРА КОЈИ ИЗРАЖАВАЈУ ПОСЕБНОСТ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

МАЂАРСКА НАЦИОНАЛНА МАЊИНА Препоручене композиције за певање:

(допуна)

1. Balázs Árpád: Iskolakezdésre
2. Megrakják a tüzet – csongrád megyei népdal
3. Kispiricsi faluvégen
4. A szántói híres utca
5. A Vidrócki híres nyája
6. Elmegyek, elmegyek, el is van vágyásom
7. Két tyúkom tavalyi
8. Ősszel érik, babám
9. Zöld erdőben a tücsök
10. A Vargáék ablakja
11. Tisza partján mandulafa
12. A csitári hegyek alatt
13. Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj
14. Hej, igazítsd jól a lábad
15. Voltál-e már Igricébe
16. Bartók Béla: Anyák napjára
17. Ej, haj gyöngyvirág
18. Csínom Palkó
19. Van egy pipám, egy kalapom
20. Örvendetes napunk támadt
21. Kordé, a kereke

Препоручене композиције за слушање:

1. Ismert népdalkánonok meghallgatása gyermekkórus előadásában
 2. Népi hangszeres zene
 3. Kodály: Mátrai képek – vegyeskar
 4. Amadinda ütőegyüttes felvételei
 5. Kodály: Székelyfonó – daljáték
 6. Kocsár Miklós: Karácsonyi pásztorjárás
 7. Bárdos Lajos: Dana-dana/kórusmű/
 8. Bartók: Gyermekneknek – Katonadal
 9. Eredeti cigányzene hallgatása
- Теме за обраду
1. Kodály Zoltán: Mátrai képek – népdalfeldolgozás
 2. Népszokások ősszel/kukoricafosztás, Szent Mihály hava/
 3. Magyar népi hangszerek: köcsögduda, ütőgardon, tárogató
 4. Kiss Lajos vajdasági népzene kutató munkássága
 5. Virágénekek
 6. A kuruc kor zenéje
 7. Czinka Panna magyar cigány zenész élete és munkássága
 8. Bárdos Lajos élete és munkássága

ИСТОРИЈА- са прилагођавањима за наставу на мађарском ј.

Циљ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности наци-	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови <i>средњи век</i>, <i>нови век</i>, <i>прединдустријско доба</i>, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).

онадне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Њирило и Методије.
	ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...). Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањин, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.

	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустријско доба)	Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања – прогон „вештица”...). Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови). Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина). Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.
--	--	--

Кључни појмови садржаја: феудализам, прединдустријско доба, монархија, градска комуна, Црква, религија, хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, сеобе, прожимање цивилизација, индивидуални и колективни идентитети.

I. ДОДАТНИ САДРЖАЈИ ПРОГРАМУ ИСТОРИЈА КОЈИ ИЗРАЖАВАЈУ ПОСЕБНОСТ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

МАЂАРСКА НАЦИОНАЛНА МАЊИНА

- Порекло Мађара и њихово насељавање у Карпатској низији
- Походи и стварање средњовековне мађарске државе
- Мађарска у XI–XII веку – Ласло I, Коломан и Бела III
- Доба владавине Андрије II и Беле IV
- Мађарска у XIV веку
- Епоха Жигмунда и Хуњадијевих – Жигмундов долазак на престо, почеци османлијске опасности, Јанош Хуњади/Сибињанин Јанко – каријера и борбе против Османлија, владавина Матије Корвина
- Опадање и пропаст средњовековне мађарске државе – слабљење централне власти након смрти Матије Корвина, Дожина буна, пад Београда, османлијски поход 1526. и Мохачка битка, борбе за престо између Фердинанда Хабзбуршког и Јована Запоље, цепање Мађарске на три дела
- Култура Мађара и Мађарске у средњем веку

ГЕОГРАФИЈА

Циљ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; – одређује математичко географски положај на Земљи; – анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; – доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; – анализира географски положај насеља; – објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету;	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	Друштвена географија, предмет проучавања и подела.
	ГЕОГРАФСКА КАРТА	Географска/картографска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју. Елементи карте (математички, географски и допунски). Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.
	СТАНОВНИШТВО	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на Земљи. Природно кретање становништва. Миграције становништва. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске. Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.

– доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структуром становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима; – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету; – објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; – објасни како се издвајају географске регије; – илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	НАСЕЉА	Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај насеља. Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град – унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси.
	ПРИВРЕДА	Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.

	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска карта света после Другог светског рата. Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси.
	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.

Кључни појмови садржаја: географска карта, становништво, насеља, привреда, држава, регије, Европа.

ФИЗИКА

Циљ	Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.
Разред	шести
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину; – објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање); – разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела; – повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације); – демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу; – демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности; – разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...); – познаје примену хидростатичког притиска (принцип рада водовода, фонтане); – изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега); – процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења); – мери тежину, дужину, време, запремин у и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак; – одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...).	УВОД У ФИЗИКУ	Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина. Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...). Огледи који илустрирају различите физичке појаве (из свакодневног живота). <i>Демонстрациони огледи:</i> – Како савити млаз воде? – Мехури од сапуннице имају облик сфере, зашто? – Када настаје електрично пражњење? – Направи дугу. – Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу. Улога мерења у физици и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...).
	КРЕТАЊЕ	Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Кретање куглице по Галилејевом жљебу. – Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу. <i>Лабораторијска вежба</i> 1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).
	СИЛА	Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Истежање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. – Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. – Привлачење и одбијање магнета.

	МЕРЕЊЕ	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). – Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). <i>Лабораторијске вежбе</i> 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равnoj подлози.
--	---------------	---

	МАСА И ГУСТИНА	Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела. Маса и тежина као различити појмови. Мерење масе тела вагом. Густина тела. Средња густина тела. Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Илустровање инертности тела. – Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала. – Мерење масе вагом. – Течности различитих густина у истом суду – „течни сендвич” – Суво грозђе у газираној води. – Мандарина са кором и без коре у води. Лабораторијске вежбе 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром.
	ПРИТИСАК	Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена. <i>Демонстрациони огледи.</i> – Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. – Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. – Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). – Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). – Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети”, како свећа може да гори под водом). – Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. Лабораторијска вежба 1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде

Кључни појмови садржаја: кретање, мерење, сила, маса, густина, притисак

МАТЕМАТИКА

Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештина-ма, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, спо-собност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	144 часа

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши јед-ноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бро-јевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); – тумачи податке приказане табелом и графички; – класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за кон-струкције других углова; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подудар-ности; – конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима;	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоређивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.
	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	Први део Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоређивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$). Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.
		Први део Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима.

– сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; – израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.	ТРОУГАО	Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.
	ЧЕТВОРОУГАО	Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид.

	ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, трoугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.
--	---	---

Кључни појмови садржаја: цео број, апсолутна вредност, рационалан број, изрази, једначине и неједначине, координатни систем, пропорција, конструкције углова, троуглова и четвороуглова, паралелограм, ромб, траpez, делтоид, центар описаног и уписаног круга, површине троуглова и четвороуглова.

БИОЛОГИЈА

Циљ	Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.
Разред	Шести
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
– упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; – повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; – одреди положај органа човека и њихову улогу; – цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једно-ћелијских и вишећелијских организама; – користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; – хумано поступа према организмима које истражује; – направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; – размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; – илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; – истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; – идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији; – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; – прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; – одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; – повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.
	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). „Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.

Кључни појмови садржаја: научни метод, грађа живих бића, животне функције, популација, екосистем, еколошки фактори, еколошка ниша, наследни материјал, селекција, „дрво живота”, хигијена, болести зависности, здравље, заштита животне средине.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Разред Шести

Годишњи фонд часова 36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– образложи везу права и одговорности на примеру; – наведе примере за групу права <i>слобода да и заштита од</i>; – аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; – сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; – образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; – разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне; – позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; – образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца; – примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; – препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ; – учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; – учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; – презентује спроведено истраживање и добијене резултате; – процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	ЉУДСКА ПРАВА	Права и одговорности Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: <i>слобода да</i> и припадајуће одговорности. Посебна група права: <i>заштита од</i> и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Демократско друштво и партиципација грађана Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а шта није на интернету. Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона. Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука. Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона. Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања.

Кључни појмови садржаја: права и одговорности, демократско друштво, партиципација, дигитално насиље, ставови.

Православни катихизис

Католички вјеронаук

Грkokатоличка верска настава

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик

Циљ Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрав и отпоздрав, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; – постави и одговори на једноставна питања личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – опише карактеристике бића, предмета, појава и места користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставне предлоге и одговори на њих; – упуту једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; – разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали се и извини се користећи једноставна језичка средства; – саопшти кратку поруку којом се захваљује; – разуме и следи једноставна упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – даје једноставна упутства из домена свакодневног живота и личних интересовања; – разуме честитку и одговори на њу; – упуту пригодну честитку; – разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; – размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/ активности користећи неколико везаних исказа; – разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; – размени информације у вези са догађајима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; – разуме планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава; – разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне жеље, потребе, осете и осећања користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих; – разуме обавештења о положају предмета и бића у простору и правцу кретања;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање краћих, једноставних текстова који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; реаговање на усмени или писани импулс саговорника и иницирање комуникације; усмено и писано давање информације о себи и другима; усмено и писано тражење информације о другима.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, ПОЈАВА И МЕСТА	Слушање и читање једноставних описа бића, предмета, појава и места; усмено и писано описивање бића, предмета, појава и места.
	ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова који садрже предлоге; усмено и писано договарање око предлога за учешће у заједничкој активности; писање позива за заједничку активност (нпр. прославу рођендана, спортску активност и сл.); прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЉБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нуди/тражи помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења; усмено и писано упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу; усмено и писано изражавање захвалности и извињења.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за наставну активност, за компјутерску или обичну игру, за употребу апарата/апликација, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном поддршком и без ње; усмено давање једноставних упутстава уз адекватну гестикулацију или без ње; писано давање једноставних упутстава.
	УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова у којима се честитају празници, рођендани и значајни догађаји или се изражава жаљење; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику.
	ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима; тражење и давање информација о сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима, у усменом и писаном облику; усмено и писано давање краћих описа о сталним, уобичајеним и тренутним догађајима, активностима и способностима.
	ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање једноставних текстова у којима се описују догађаји и активности у прошлости; усмено и писано описивање догађаја и активности у прошлости.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА	Слушање и читање краћих, једноставних текстова у вези са плановима и намерама; усмено и писано договарање о планираним активностима.

– опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; – разуме једноставна обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама; – тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама користећи једноставна језичка средства; – опише дневни/недељни распоред активности; – разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто; – разуме једноставне исказе који се односе на описивање интересовања, изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – опише своја и туђа интересовања и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставне изразе који се односе на количину нечега; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставна језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта; – састави списак за куповину; – на једноставан начин затражи артикле у продавници и наручи јело и/или пиће у ресторану; – изрази количину у најшире заступљеним мерама (грами, килограми...).	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; усмено и писано исказивање интересовања за туђа осећања; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА	Слушање и читање краћих и једноставних текстова у вези са просторним односима и величинама уз визуелну подршку или без ње; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.
	ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	Слушање и читање једноставних текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставних текстова у којима се саопштава шта неко има/нема или чије је нешто; тражење и давање информација у вези са поседовањем и припадањем.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставних текстова у вези с нечијим интересовањима, хобијима, активностима и стварима које му/јој се свиђају/не свиђају; размена информација у вези са својим и туђим интересовањима, хобијима, активностима и стварима које му/јој се допадају/не допадају; усмено и писано описивање интересовања, хобија, активности и ствари које му/јој се допадају/не допадају.
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставних текстова који говоре о количини нечега; усмено и писано постављање питања и давање одговора у вези са количином; слушање и читање текстова на теме куповине и поруџбине у ресторану; играње улога ради симулације ситуација у којима се нешто купује, наручује; писање списка за куповину; размена информација о ценама производа и рачунање цена; изражавање количине у мерама.

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници бирају и обрађују теме у складу са узрастом и интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.

- 1) Лични идентитет.
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.).
- 3) Географске особености.
- 4) Србија – моја домовина.
- 5) Становање – форме, навике.
- 6) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест.
- 7) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност).
- 8) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање.
- 9) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање.
- 10) Млади – деца и омладина.
- 11) Животни циклуси.
- 12) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење.
- 13) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи.
- 14) Транспорт и превозна средства.
- 15) Клима и временске прилике.
- 16) Наука и истраживања.
- 17) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика).
- 18) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме.
- 19) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници).
- 20) Слободно време – забава, разонода, хобији.
- 21) Исхрана и гастрономске навике.
- 22) Путовања.
- 23) Мода и облачење.
- 24) Спорт.
- 25) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења.
- 26) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже.
- 27) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија.

ЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<i>Hallo. Ich bin Anna. Und du? Wie heißt du?</i> <i>Er heißt Andreas. Mein Name ist Andera Zilinski. Freut mich. Wie alt bist du? Ich bin 12. Woher kommst du? Ich komme ausSerbien. Wo wohnt deine Tante? Meine Tante wohnt in Wien. Franz ist mein Schulfreund. Wir gehen in die sechste Klasse. Wann bist du geboren? Am(s)ten..... Wie ist deine Telefonnummer?</i> <i>Wie geht's?Wie geht es Ihnen? Gut, danke. Und dir? Und Ihnen?Na ja, es geht. Schlecht. Auf Wiedersehen. Gute Nacht. Tschüs. Bis bald!</i> Презент слабих глагола и најфреквентнијих јаких глагола. Употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног члана у номинативу и акузативу. Употреба нултог члана. Употреба упитних заменица и прилога (<i>wer, was; wo, wie, wann, woher</i>). Употреба показне заменице <i>das</i>. Исказна и упитна реченица – положај глагола/ред речи. Основни бројеви до 1000. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Herr Becker, Frau Bauer</i>); имена и надимци; начин писања адресе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПОЈАВА И МЕСТА	<i>Meine Freundin ist groß und schlank.</i> <i>Wie sind deine Haare? Blond oder braun?</i> <i>Ihr Hund ist 2 Jahre alt, klein und schwarz. Er frisst gern Kekse.</i> <i>Anna ist meine beste Freundin. Sie ist nett und freundlich. Sie sieht sehr schön aus.</i> <i>Das ist unsere Wohnung. Sie ist neu und groß. Ich finde sie sehr schön.</i> <i>Wir wohnen in der Stadt.</i> <i>Meine Großeltern leben auf dem Lande. Die Natur ist wunderschön. Ich fühle mich wohl in ihrem Haus.</i> Презент најучесталијих глагола с префиксом. Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол <i>sein</i>. Присвојни чланови/детерминативи у номинативу, дативу и акузативу. Ред речи у исказној и упитној реченици. Употреба предлога с дативом уз глаголе мировања. (Интер)културни садржаји: најважније географске карактеристике земаља немачког говорног подручја; биљни и животињски свет.
ПОЗИВ НА РЕАГОВАЊЕ И ПОЗИВ НА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	<i>Gehen wir ins Kino/ Theater/ zum Sportplatz? Warum nicht? Das ist eine gute Idee. Komm, wir basteln ein Spielzeug! Mach mit! Ja, gern./ Leider kann ich nicht. Ich habe keine Zeit./Nein, tut mir leid. Ich muss lernen.</i> <i>Gehen wir zu Peter?Wann treffen wir uns dann morgen? Um sechs an der Bushaltestelle.</i> <i>Möchtest du mitkommen?</i> <i>Wollen wir ihm etwas mitbringen? Ja, vielleicht eine Schokolade.</i> Заповедни начин фреквентних глагола. Модални глаголи (<i>können, wollen, möchten</i>). Употреба предлога са акузативом (уз глаголе кретања). Употреба предлога с дативом и акузативом – (<i>an, in, auf, zu</i>). (Интер)културни садржаји: разонода; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА ИЗВИЊЕЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	<i>Entschuldigung, können Sie das Fenster aufmachen? Danke. Ich danke Ihnen/Bitte.</i> <i>Darf ich Sie etwas fragen? Wo ist der Markt?Tut mir leid, das ich weiß auch nicht.</i> <i>Kannst du mir ein Glas Wasser geben?</i> <i>Danke. Vielen Dank. Ich danke dir./Nichts zu danken. Gern geschehen.</i> <i>Hallo. Hier ist Sandra, kann ich Birgit sprechen?Tut mir leid, aber sie ist nicht zu Hause.</i> Употреба неодређеног члана у номинативу, дативу и акузативу. Употреба модалних глагола у презенту. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, дружење и пријатељски односи.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<i>Lies den Text und antworte auf die Fragen. Ergänze die Sätze. Schreib deinem Freund/deiner Freundin eine E-Mail/ eine SMS./Du sollst die rote Taste drücken./Kartoffeln schälen/Nudeln kochen.</i> Заповедни начин. Употреба модалних глагола у презенту. Инфинитив у функцији заповести. (Интер)културни садржаји: традиционалне/омиљене врсте јела; игре.
УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ	<i>Herzlichen Glückwunsch! Alles Gute zu/zum/ zur !</i> <i>Zum Geburtstag viel Glück! Ich gratuliere dir zu Frohe Weihnachten/Ostern.</i> <i>Tut mir leid. Schade. Mehr Glück nächstes Mal.</i> Употреба личних заменица у номинативу, дативу и акузативу. Узвичне реченице. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања; честитање.
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У САДАШЊОСТИ	<i>Ich lebe in einer Großstadt. Meine Wohnung ist im Erdgeschoss/ im zweiten Stock.</i> <i>Was machst du am Wochenende? Ich räume mein Zimmer auf, lerne und am Nachmittag gehe ich aus. Sieht dein Vater gern fern?</i> <i>Was trainierst du? Wann gehst du zum Training? Mittwochs und freitags.</i> Садашње време (слаби и јаки глаголи, глаголи с префиксом, модални глаголи). Употреба прилога за време и место (<i>donnerstags/da, dort, hier</i>). Ред речи у исказној, упитној и узвичној реченици. Редни бројеви. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.

ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У ПРОШЛОСТИ	Ich war gestern bei Maria. Am Montag hatten wir kein Deutsch, unsere Lehrerin war krank. Was hast du gefrühstückt? Ich habe Butterbrot gegessen und Tee getrunken. Meine Großeltern hatten viele Tiere auf dem Bauernhof. Mozart ist in Salzburg geboren. Er war Pianist und Komponist. Er hatte eine Schwester. Er war sehr berümt. Прошло време. Претерит помоћних глагола <i>sein/haben</i>. Перфект најфреквентнијих слабих и јаких глагола. Прилози и прилошки изрази за време: <i>gestern, vorgestern, vor drei Tagen, letztes Jahr, im Jahr 1746...</i> (Интер)културни садржаји: живот некад и сад.
ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА	Am Samstag gehen wir ins Museum. Wir treffen uns um 10 Uhr vor dem Museum. Kommst du mit? Gerne. Ich möchte am Sonntag eine Grillparty machen./Um wieviel Uhr sollen wir kommen? Kannst du mir morgen beim Umzug helfen?/Leider kann ich nicht. Ich muss zu meinen Großeltern gehen. Mein Opa hat Geburtstag. Употреба садашњег времена за будућу радњу. Предлози. Прилози за време (<i>heute, morgen, bald...</i>). Модални глаголи. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот, обавезе и разонода; породични и пријатељски односи.
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Mir ist kalt/heiß. Ich habe (keinen) Hunger/Durst. Ich bin müde/traurig/froh. Ich habe Angst. Ich fühle mich (nicht) wohl. Mein Kopf tut weh. Ich habe Kopfschmerzen./Tut mir leid, nimm dann eine Tablette ein./ Geh ins Bett/ Du sollst zum Arzt gehen. Das macht mir großen Spaß! Das finde ich toll! Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. Заповедни начин (друго лице јединице и множине). Прилози за начин (<i>viel, gern, schlecht, super, toll</i>). (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона; емпатија.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА	Entschuldigung, wie komme ich zur Bibliothek?/Gehen sie geradeaus und dann die erste Straße links. Gibt es hier eine Apotheke? Ja, sie ist gleich neben der Post/ hinter dem Hotel. Novi Sad ist etwa 80km von Belgrad entfernt. Wo liegt der Bodensee? In der Schweiz?Warst du schon am Bodensee? Der See ist 60km lang und 14km breit. Употреба датива и акузатива уз глаголе мировања и кретања. Прилози за правац и место: <i>geradeaus, links, rechts</i>. Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа (<i>in, an, auf, hinter, unter, vor, neben, zwischen...</i> (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице; природа.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	Употреба садашњег времена за изражавање будућности. Прилози за време (<i>heute, manchmal, immer, nie...</i>). Повратни глаголи. (Интер)културни садржаји: климатски услови у земљама немачког говорног подручја; типично радно време.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Ist das dein Bruder?Nein, mein Bruder ist viel größer. Wessen Auto ist das? Das ist das Auto von unserer Nachbarin. Wem gehört diese Tasche? Das ist Marias Tasche. Ich brauche einen Kugelschreiber./Nimm meinen. Ich habe einen Hund und keine Katze. Употреба присвојних чланова у номинативу, дативу и акузативу. Изражавање припадности предлогом <i>von</i> + датив. Употреба глагола <i>gehören</i>. Употреба одређеног и неодређеног члана. Негација. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Was machst du gern/nicht gern? Ich spiele gern Klavier. Früh aufstehen mag ich nicht. Isst du gern Erdbeeren? Ja, sie sind so lecker. Gehst du gern einkaufen? Nein, das finde ich langweilig. Wie findest du unsere neue Deutschlehrerin?/Sie ist nett und hübsch. Mein Lieblingsschauspieler ist ein Italiener. Was isst du lieber – Äpfel oder Birnen? Basketball spiele ich am liebsten. Презент модалног глагола <i>mögen</i>. Сложенице – род и грађење: (рецептивно). Глаголи <i>finden</i> и <i>gefallen</i> за изражавање допадања/недопадања. Компарација придева <i>gut, gern</i> и <i>viel</i>. (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	Wie viele Häuser siehst du auf dem Bild? Da sind 10 Häuser, nicht wahr! Wieviel Butter brauchst du für den Kuchen? 200 Gramm. Gibt es etwas Butter im Kühlschrank? Ja, wir brauchen keine Butter. Haben Sie Äpfel? Ja, wieviel brauchen Sie? Zwei Kilo. Und was kostet ein Kilo? 2,20 Euro. Haben Sie diesen Rock in Größe 36? Dieser Rock kostet 12 Euro, das ist nicht teuer. Wie viele Schüler haben eine Eins in Mathe bekommen? Nur 5 von 25 Schülern in der Klasse. Also nur ein Fünftel, das ist nicht gut. Употреба језичких средстава квантификације. Исказивање количине и цене. Основни бројеви до 1000. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валута, читање цена, намирнице и производи специфични за циљну културу.

Мађарски језик са елементима националне културе

Cél	A magyar nyelvoktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja vagy idegen nyelvként tanulja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban. Ismerje meg, értékelje és becsülje a magyar nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat, és fejlessze az interkulturális kommunikációt; fejlessze a kulcskompetenciákat.
Osztály	Hatodik
Évi óraszám	72 óra

KIMENET A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz a következőkre:	TERÜLET/TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
– Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait. – Megismeri egyes magyar irodalmi szövegek szerb, illetve délszláv műfordításait és néhány délszláv alkotó művének magyar fordítását. – Megismeri néhány magyar író életrajzát. – Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat. – Megérti az irodalmi mű témáját, felismeri szereplőit, összefoglalja, reprodukálja a cselekményt. – Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. – Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét. – Felismeri a költői jelzőt, megszemélyesítést, hasonlatot. – Képes a következő szépirodalmi szövegelemek meghatározására és példákkal való illusztrálására: téma, a cselekmény helye és ideje, főszereplő, mellékszereplő stb. – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: monda, mese, tájleíró költemény, elbeszélés, novella, regény, levél, mesejáték. – Megnevezi és a gyakorlatban is alkalmazza a leírás formáit: személyleírás, tárgyleírás, tájleírás. – Felismeri és értelmezi az egyszerű szövegek konfliktushelyezeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapít, véleményt formál. – Képes vázlat készítésére és a vázlat alapján beszélni a szövegről. – Nyelvtudásának szintje alapján eljut a rövidebb és/vagy hosszabb szövegek megértéséig. – A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója. – Képes esztétikai élmény átélésére. – Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait. – Képes többszöri olvasás után megérteni az egyszerű és/vagy összetettebb szövegeket. – Tud rövidebb és/vagy hosszabb szövegeket hangosan olvasni és reprodukálni, ügyelve a helyes artikulációra, hangsúlyra, hanglejtésre, valamint mondatformálásra. – Képek, kérdések, vázlat és kulcsszavak alapján képes összefoglalni a szöveg lényeges információit. – Képes megfogalmazni a szöveghez kapcsolódó egyéni élményeket. – Képes a nem lineáris szövegek befogadására. – Megismeri a vajdasági magyar gyermeksjajtót.	IRODALMI ISMERETEK	LÍRA Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek Fehér Ferenc: <i>A rigó</i> Csík Mónika: <i>Halebéd</i> Tolnai Ottó: <i>Semmi semmi</i> Kányádi Sándor: <i>Ül a tél a hegy tetején</i> Varró Dániel: <i>Nyúl tavaszi éneke</i> Kosztolányi Dezső: <i>Mostan színes tintákról álmodom</i> Kiegészítő, választható szövegek Fehér Ferenc: <i>Szeptemberi útravaló</i> Kiss Ottó: <i>A játékbán az az igazságos/Foci, foci, foci</i> Romhányi József: <i>Focimeccs</i> Csoóri Sándor: <i>Farsangi kutyabál</i> Szabó Lőrinc: <i>Nyitnikék</i> Kormos István: <i>Vackor fürdik a Balatonban</i> Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra</i> Weöres Sándor: <i>Kutyatár</i> Romhányi József: <i>A tevéfohásza</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Lila fecske</i> Varró Dániel: <i>SMS-versek</i> Irodalmi alapfogalmak A szöveg formája: vers, próza. Műnemek: líra, epika, dráma. A költő és a lírai én. Lírai műfajok. A lírai formanyelv jellemzői: képiség, ritmus, szerkezet. Rím. Stílusesszközök: hasonlat, megszemélyesítés, költői jelző. EPIKA Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek A fehér ló mondája Mirnics Zsuzsa: <i>Égig érő fák</i> Herceg János: <i>Három halász meg egy molnár</i> (elbeszélés) Majtényi Mihály: <i>Földgömb</i> Herceg János: <i>Vas Ferkó, a vitéz kovács</i> (részlet) Németh István: <i>Lepkelánc</i> Mese a vadászról és az ördögről Deák Ferenc: <i>Magány</i> Egy kortárs magyar szöveg feldolgozása (pl. Tóth Krisztina <i>A Mikulás három élete</i>, Lázár Ervin szövegei, Darvasi László <i>Pálcika...</i>) Egy világirodalmi szövegrészlet feldolgozása magyar nyelven Egy kortárs vajdasági magyar novella feldolgozása

		Kiegészítő, választható szövegek Egy szabadon választott olvasmány a magyar népköltészet és hiedelemvilág motívumairól <i>Mátyás király és az okos lány</i> <i>Az égig érő fa</i> Csáth Géza, Bartók Béla és Kodály Zoltán Kovács Jolánka: <i>Rétesország meséi</i> Németh István: <i>Lepkelánc/Felhőnézők</i> (néhány novella) Tömörkény István: <i>Így volt rendelve</i> Karinthy Frigyes: <i>Magyarázom a bizonyítványom</i> (Karinthy mint parodista) Mán-Várhegyi Réka: A szupermenők (összehasonlítható Leiner Laura <i>Szent Johanna gimi</i> című regénysorozatával). Válogatott szövegek a <i>Tigrislélek</i> című kötetből ISMERETTERJESZTŐ ÉS INFORMATÍV SZÖVEGEK (javaslatok) A magyarok eredete és őshazája, a honfoglalás Magyarok a Vajdaságban Magyar népi, nemzeti és egyházi ünnepek Tavaszi, nyári, őszi, téli népszokások Kálmány Lajos és a mesegyűjtés Szövegek híres magyar nyelvtudósokról (Szarvas Gábor, Bárczi Géza, Kiefer Ferenc, Reguly Antal stb.) Rovásírás tanulmányozása: „titkosírások” megfejtése Egy-egy cikk feldolgozása a vajdasági magyar gyermeksjátóból (Mézeskalács, Jó Pajtás) Irodalmi alapgfogalmak Szerző és elbeszélő. Epikai műfajok. Az elbeszélésmód sajátosságai: egyes szám harmadik személyű és én-elbeszélés; jellemzés; párbeszéd. Leírások (táj-, tárgy-, környezet-, személyleírás). Az epikai művek szerkezeti egységei. A szereplők jellemzésének eszközei: beszéd, tettek, külső tulajdonságok, életfelfogás. Memoriter: néhány magyar vers és/vagy szöveg megtanulása fejből. DRÁMA ÉS FILM Feldolgozásra szánt szövegek Kötelező szövegek Népszokásokkal kapcsolatos dramatikus játékok Nothof Károly: <i>Viharos reggel</i> Híres magyar filmrendezők és opusaik Választható filmek Macskafogó I. és II., Dr. Bubó, Summer Hill – magyar felirattal, A repülő osztály – magyar szinkronnal, A szeleburdi család – családi vígjáték. Jankovics Marcell rajzfilmjei. <i>Tom Sawyer</i> (2011) – német kalandfilm KÖZÖS OLVASMÁNY (a nyelvtudástól függően) Tóth Krisztina tárcái (<i>Hazaviszlek, jó?</i>) Tolnai Ottó: <i>Grenadírmars</i> (egy vagy két szöveg a kötetből) Darvasi László: <i>Pálcika...</i> (néhány szöveg) Gion Nándor: <i>Sortűz egy fekete bivalyért</i> (A macska felrobbantása – részlet) Projektmunka vagy portfólió (javaslatok): – Jelentősebb, ma is élő népszokások (pl. húsvéti locsolás, busójárás). – Jellegetes magyar tájak (pl. Hortobágy) és a magyar konyha. – A magyar Nobel-díjasok (pl. Szentgyörgyi Albert, Kertész Imre), a magyar feltalálók (pl. Bíró László, Rubik Ernő). – Fontos épületek és szimbolikus szerepük (pl. Parlament, budai vár, Nemzeti Múzeum, Szent István bazilika, Nemzeti Színház, Opera, hidak stb.). – Than Mór és a magyar képzőművészet – Jovan Jovanović Zmaj és a magyar irodalom – Danilo Kiš és a magyar kultúra, – Kultuszeremtés a Vajdaságban (emlékházak, irodalmi napok, ünnepek stb.) – Híres magyar utazók, vadászok – Faliújság, poszter készítése, – Magyar és szerb műfordítások elemzése, összevetése az eredeti szöveggel (pl. Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós, Kosztolányi Dezső, Weöres Sándor stb. szerb fordításai) – Jelentős fordítók, – Játékmotívumot középpontba állító szövegek a magyar és a délszláv irodalomban. – Đura Jakšić és Petőfi Sándor. – Vuk Karadžić magyar irodalmi kapcsolatai.
--	--	---

	NYELVI ISMERETEK	– A magyar mint agglutináló nyelv: a toldalékok típusai – kontrasztív nyelvi vizsgálatok: -ság, -ség, -ás, -és, -ász, -ész, a múlt idő jele, a többes szám jele, fokjelek, -é birtokjel, a felszólító mód jele, -ba, -be, -ban,-ben, -n -ig, tárgyrag stb. (a hármas irányultság, tér és idő kérdése) – Szóképzés: főnévből melléknevet (<i>főnév+ s, főnév + -lan,-lén, főnév + -i</i>). Szófaji ismeretek: Az ígére vonatkozó ismeretek elmélyítése: – az ige múlt ideje; – az ige feltételes és felszólító módja; – a határozott és általános ragozás használatának fejlesztése; – az igekötők fogalma, helyesírása. – a kölcsönös, határozatlan (valaki, valami) és általános névmások (mindenki, senki); – a vonatkozó névmások: <i>aki, amely, ami</i>. – kötőszavak: <i>hogy, és, ha, mint, vagy, ezért</i>. – az igevek fajtái (főnévi, melléknévi, határozói), (A főnévi igenév használata a célhatározó kifejezésére.) – kontrasztív vizsgálatok; – Gyakori hely-és időhatározó-szók, módhatározószók (itt, ott, kint, bent, most, azonnal, így, úgy, gyalog stb.) – A fővekre, melléknevekre, vonatkozó tudás elmélyítése: a főnevek többes száma, a rokon értelmű melléknevek, az ellentétes jelentésű melléknevek, a melléknevek mondatbeli szerepe. – Határozott és határozatlan számnev. – A számnevek a mondatban, a számnevek helyes használata. – A névtutók fogalma és helyesírása. – A szintagma fogalma /alanyos, tárgyas, határozós, jelzős/. – A magyar nyelv rétegződése és változatai: köznyelv, szaknyelv, tájnyelv, gyermeknyelv, diáknyelv – Szóalkotás. – Rokon értelmű, többjelentésű, ellentétes jelentésű szavak a választott szövegben. – Állandósult szókapcsolatok. – Nyelvi játékok. – Találós kérdések. (A nyelvtani gyakorlatokat a szövegek vizsgálata révén valószínűleg meg.)
– Tudatosul benne, hogy a magyar nyelv agglutináló nyelv. – Képes alapszintű kontrasztív gondolkodásra, összevetésre. – Felismeri és megnevezi a mondatfajtaikat a beszélő szándéka szerint. – Felismeri és megnevezi az alapszófajokat (ige, főnév, melléknév, személyes, birtokos, kérdő és mutató névmás, kölcsönös, határozatlan, általános és vonatkozó névmás). – Ismeri és alkalmazza az igeveket. – Ismeri és alkalmazza a feltételes és felszólító módot. – Ismeri és alkalmazza a szóelemeket. – Ismeri és alkalmazza a határozott és határozatlan számnevet. – Ismeri és alkalmazza az alanyi és tárgyas ragozást. – Ismeri és alkalmazza a gyakori kötőszavakat. – Ismeri és alkalmazza a gyakori határozószavakat. – Megkülönbözteti a nyelvi rétegeket. – Megkülönbözteti az egyszerű és összetett szavakat. – Képes az elsajátított nyelvi modellek alkalmazására. – Felismeri és megnevezi a anyos, tárgyas, határozós és jelzős szintagmákat.		
– Hangalak és jelentés alapján felismeri a rokon értelmű, többjelentésű, ellentétes jelentésű szavakat. – Felismeri a közmondásokat, szólásokat, jeles ünnepeket. – Szókincsét kb. 250–300 további új lexikai egységgel gazdagítja.	SZÓKÉSZLET	
– Különböző beszédhelyzetekben nyelvtudásának megfelelően képes egyszerű és/vagy összetettebb/bonyolult információkat kérni és adni. – Képes megérteni az alapvető információkat, amelyek a mindennapi kommunikációs helyzetekben hangzanak el. – Nyelvtudásának megfelelően képes a szituatív kódváltás alkalmazására. – Használja a megfelelő udvariassági formákat. –Megérti a hangzó, multimédiás anyagok lényeges információját. – Részt vesz szerepjátékokban.	NYELVKULTÚRA, NYELVI KOMMUNIKÁCIÓ	Egyirányú és kétirányú kommunikáció. Hogyan alkotunk szöveget? Kommunikáljunk! Miért kommunikálunk? Köszöntések, jókívánságok Gratuláció Küldjük üdvöletet! Kommunikációs szituációk, témakörök: család, iskola, környezet és lakóhely, bútorok, berendezési tárgyak, öltözködés, divat, étkezés, receptek, időjárás, szabadidő tevékenységek, bolt, kórház, vásárlás, tudomány és technika (magyar tudósok és találmányok) stb. A hallás utáni szövegértés kialakítása és fejlesztése. Udvariassági formák: köszönés, bemutatkozás, bemutatás, elkészítés, megköszönés, bocsánatkérés, telefonálás, útbaigazítás, értesítés, meghívó, születésnap gratuláció, jókívánság kifejezése stb. Részvétel rövid interakciókban, a beszédshándékok nonverbális elemekkel támogatott kifejezése. Kommunikáció begyakorolt beszédfordulatokkal. A diákok anyanyelve hatására előállt interferencia jelenségek javítására irányuló képességek fejlesztése. A hangzó és multimédiás anyagokban bizonyos információk lokalizálása. Szerepjátékok.

– Ismeri és alkalmazza a helyesírási alapelveket. – Képes rövid szövegek másolására. – Képes rövid szövegek alkotására (képeslap, meghívó, SMS stb.) – Ismeri és alkalmazza az elválasztás szabályait. – Képes 10-15 mondatos és/vagy hosszabb fogalmazás írására.	HELYESÍRÁS	Írott, majd nyomtatott minta alapján szavak, szókapcsolatok, később mondatok másolása. Tollbamondás és hibajavító gyakorlatok. Rövid szavak, mondatok leírása emlékeztetből (pl. képekhez kapcsolva). Rövid szövegek másolása. A nagy kezdőbetűk helyesírása. Mintaszöveg alapján egyszerű, rövid szövegek: pl. képeslap, meghívó, SMS írása. Különböző szövegtípusok (pl. leírás, jellemzés) készítése. Személyes információk, vélemény megfogalmazása (pl. internetes fórum, blog stb.) Egyszerű levél, e-mail írása (pl. köszönetnyilvánítás, program-szervezés stb.). Helyesírási alapelvek megismerésének elmélyítése. Egyszerűbb szövegeket fordítása. A nagy kezdőbetűk helyesírása. A j hang kétféle jelölése. Az összetett szavak helyesírása. Egybeírás és a különírás. A múlt idő jele és a tárgyrag írása.
--	-------------------	--

Kulcsfogalmak: artikuláció, prozódia, interakció, kérdés-válasz, bemutatkozás, helyesírás, állandósult szókapcsolatok, ünnepek, szituációs szövegek, ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi szövegek, film.

Українски језик са елементима националне културе

Назва предмета	УКРАЇНЬСКА МОВА З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
Мета	Метою навчання української мови з елементами національної культури є досягти учнями такого ступеню комунікативних здібностей, на якому вони зможуть самостійно вживати засвоєні навички розмовного мовлення в стандартних та професійних комунікативних ситуаціях (залежно від тематичного мінімуму та в письмовій формі), плекати національну та культурну ідентичність, етнічну самоповагу та ознайомити учнів з елементами традиції, культури, звичаїв українського народу, підкреслюючи особливі риси української громади в Сербії.
Клас	шостий
Річна кількість годин	72 години

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ Після закінчення класу учень:	ОБЛАСТЬ/ТЕМА	ЗМІСТ
---	--------------	-------

– може визначити рід художнього твору;
– аналізує композицію ліричного вірша (строфа, рядок);
– відрізняє жанрові особливості народної творчості від особливостей художньої літератури;
– відрізняє народну притчу, байку, баладу, легенду;
– відрізняє реалістичну прозу від міфопоетичної прози;
– розрізняє види художнього стилю мовлення;
– визначає основний настрій інтерпретації вірша, оповідання або драми (гумористична, весела, сумна тощо);
– визначає тему, місце та час відбування події;
– послідовність подій;
– характеризує образи героїв, наводячи приклади з тексту/внутрішні та зовнішні риси;
– наводить приклади вірувань, звичаїв, способу життя та подій в минулому, що описані в літературних творах;
– аналізує елементи драматичного твору (дія, сцени, зображення подій, персонажі);
– правильно переписує короткий текст за заданим завданням (зі зміною роду, числа, часу, складів ...);
– складе та напише привітання та вітання;
– виконує українські народні та популярні дитячі пісні, відповідно до віку;
– шанує свою рідну мову та мови інших народів;
– розрізняє подібність мовних явищ між українською та сербською мовами;
– відрізняє літературну мову від діалекту;
– розрізняє поділ приголосного на тверді та м'які;
– розрізняє змінні частини мови;
– розрізняє відмінки і відмінкові форми у співвідношенні з сербською мовою;
– визначає категорії роду та числа змінних частин мови;
– правильно застосовує правописні норми у написанні „вибраних слів” (типові приклади);
– правильно застосовує правописні норми у написанні великої літери;
– правильно застосовує правописні норми у пунктуації;
– використовує „Правила українського правопису”
– та інші довідники з українського правопису;
– правильно вимовляє „шиплячі приголосні *ж, ч, ш* перед м'якими *с' та ц'*”
– правильно вимовляє
– ненаголошені голосні звуки;
– в розмові дотримується норм літературної мови;
– виразно читає вголос літературні та нелітературні твори;
– використовує різні форми оповіді: опис, розповідь (портрет, інтер'єр, зовнішній вигляд, природні явища), розповідь від 1-ї та 3-ї особи, діалог;
– уміє ввічливо подякувати, попросити про допомогу, уважно вислухати співрозмовника;
– виділяє частини твору (назву твору, уривки);
– складає усний або письмовий твір про свої враження від літературного твору, на теми з повсякденного життя та світу уяви;
– переказує прочитаний твір за вибором, розповідає подію з власного досвіду або подію з повсякденного життя;
– використовує словник, збагачуючи свій словниковий запас (паралелі з сербською мовою та при перекладах);
– читає короткий простий текст з розумінням;
– декламує народні обрядові вірші, пов'язані з святами або порами року;
– бере участь у дитячих іграх, які відповідають його віку;
– розрізняє характерні особливості українських народних костюмів;
– святкує свята (і порівнює їх з сербськими);
– відрізняє традиційні українські звичаї (Різдво – *Коляда, свяятий Миколай, Великдень* – *писанка*), а також традиційні народні страви;
– йому відомі деякі весільні обряди, весільні пісні та привітання характерні для деяких регіонів України;
– йому відомі фестивалі національної культури та, якщо це можливо, бере у них участь (як учасник або глядач);
– йому відомі національні установи, музеї та етно домівки, галереї.

ЛІТЕРАТУРА

ЛІРИКА

Літературні терміни та поняття
Поет і вірш.
Строфа і рядок у ліричному вірші.
Жанри авторської та народної лірики: описовий (deskриптивний); календарно-обрядовий і героїчний епос.

ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА
1. Василь Сухомлинський: *Легенда про золоте зернятко істини*
2. Всеволод Нестайко: *Неймовірні детективи*
3. Віктор Близнець: *Оленчине свято*
4. Сергій Пантюк: *Шпаки і сова*
5. Анатолій Григорук: *Українська хата*
6. Грицько Бойко: *Хлопчик Ох*
7. Катерина Вишенська: *До чого ж гарно*
8. Іван Драч: *Балада про соняшник*
9. Народні вірші (на вибір), загадки, народні приказки
10. Народні весільні та інші обрядові пісні (на вибір)
11. Українські народні балади (на вибір)
12. Тарас Шевченко: *Катерина*

ЕПІКА

Літературні терміни та поняття
Письменник і оповідач.
форми оповіді: опис, розповідь від першої та третьої особи; діалог.
Фабула: послідовність подій.
Характеристика персонажів – особливості мови, поведінка, зовнішній вигляд та риси характеру.
Види епічних творів: байки, народні та літературні казки, притчі, балади.

ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Народні байки: *Про злидні*
2. Езопова байка: *Піддурена ворона*
3. Українська народна притча (на вибір)
4. Українська народна балада (на вибір)
5. Народні притчі інших народів (на вибір)
6. Віра Оберемок: *Чарівний лелека*
7. Іван Франко: *Малій Мирон*
8. Тарас Шевченко: *Віруї*
9. Тетяна Майданович: *Калина цвіте пізно*
10. Анатолій Григорук: *Найкраща сестричка, Як стати чарівником*
11. Наталія Дев'ятко: *Стара яблуня*
12. Вадим Дорошенко: *Чарівна паличка*
13. Олена Пчілка: *У пригоді*
14. Народні прислів'я

ДРАМА

Літературні терміни та поняття
Дія, сцени, персонажі п'єси.
Види драматургії та радіо вистава.

ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ляльковий театр для дітей
2. Дитячі народні ігри (на вибір)

НАУКОВОПОПУЛЯРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВИДАННЯ (на вибір до 2 твори)

1. Народна творчість.
2. З життя наших предків.
3. На вибір з видань, енциклопедій, журналів для дітей та Інтернету
4. З журналів та Інтернету про фестивалі національної культури та культурні заходи

ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ:

1. Українські народні байки та казки (на вибір).
2. Вибір з антології української дитячої літератури.

Література для додаткового читання

1. Я дивився/лась дитячий український фільм (вільний вибір).
2. Комікс на власний вибір.
3. Я дивився/лась дитячу виставу.

	МОВА	Граматика (мова, фонетика, лексикологія, морфологія)	Тверді і м'які приголосні. Змінні слова: іменники, прикметники, займенники, числівники, дієслова (виділяє і визначає в тексті). Іменники – відмінювання іменників. Займенники – питальні, відносні та заперечні. Їх відмінювання. Дієслова – дієслівні форми (теперішній, минулий та майбутній час).
		Правопис	Велика літера в складових частинах географічних назв; в назвах інституцій, підприємств, установ, організацій (типові приклади). Пунктуація: кома (при переліку); лапки (пряма мова); тире (замість лапок в прямій мові). Крапка, знак оклику, знак питання.
		Ортоепія	Вимова шиплячих приголосних <i>ж, ч, ш</i> перед м'якими <i>с'</i> та <i>ц'</i> Вимова ненаголошених голосних звуків
	МОВНА КУЛЬТУРА	Спілкування – про події з власного досвіду, про те, що вони бачили, про особисті уподобання. Групування слів, що належать до певної теми та складання речень з даних слів. Самостійна розповідь (8-10 речень) про свого брата або сестру, друга, однокласника, про життя в школі, про подію з власного досвіду, про подію, в якій брали участь. Опис – інтер'єру і екстер'єру, людей, тварин, природних явищ. Подяка, прохання про допомогу, участь у діалозі. Особисте ставлення до прочитаного тексту (що мені сподобалося і чому). Назва тексту, автор, головні герої та їхні особливості. Переказ почутого чи прочитаного твору/казки за допомогою плану або самостійний переказ. – Опис зображення або виконання дії на малюнку з використанням декількох ілюстрацій. – Переказ українських фільмів, казок, дитячих театральних вистав, на основі розробленого плану. – Драматизація твору на вибір або події з повсякденного життя. Використання словників для збагачення словникового запасу, паралелі з сербською мовою, пояснення значення слова в контексті. Використання словника при перекладі. Розуміння найчастіших фазеологізмів. Голосне й тихе читання, правильна дикція та інтонація речення. Переписування коротких речень і текстів, виписування окремих слів і виразів, переписування завдань (зі зміною роду, числа, часу, складів ...) Написати привітання та вітання. Публічний виступ, презентація власного твору та групової роботи. Традиційна народна культура (весільні звичаї).	

Русински језик са елементима националне културе

Назва предмету РУСКИ ЯЗИК З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦИОНАЛНЕЈ КУЛТУРИ

Циљ	Циљ настави и учења руског јазика з елементима националнеј култури то посцигнуц таки ступењ розвоју комуникативни схопносцох шкољара же би вон самостойно применьовал схопносци висловйованя у стандардних и фахових комуникативних ситуацијох (у складзе зоз тематичним минимумом и у писанеј форми), пестовал национални и културни идентитет, етнічне самопочитоване и упознаване шкољарох зоз елементима традициј, култури и обичајох Руснацох.
Класа	Шеста
Рочни фонд годзинох	72 години

ИСХОДИ	ОБЛАСЦ/ТЕМА	ЗМІСТИ
По законченој класи теми(обласци) шкољар годзен:		

– розликовац стандартну форму піснї од піснї написаней у шлєбодним стиху – розликовац стилски фигури: епитет, поровнанє, персонификацию и гиперболу – розликовац рефрен у народних піснях – розликовац народни присловки, загадки и анегдоти – применювац народни поуки у каждодньовим живице – розликовац характеристики басни и обачує поуки – розликовац жадане од можливого у реалним живоче и сказкох – обачовац причину и пошлїдок у литературним ділу – одредзиц главну подобу у литературним ділу – видвоїц главну тему од побочней – хасновац синоними, гомоними и антоними у преприповедованю – препознац піснї з любовну, социялну и другу тематику – применювац знаки интерпункції у правописних нормах – дошлїдно применювац мєжки знак – дошлїдно применювац випадни вокали О,Е у руским язїку и випадне А у сєрбским язїку у словах хтори ше не преклада на руски язїк – применювац вельку букву у зложенших ситуаційох – правильно вигваряц руски гласи – правильно хасновац акцент у руских словах – правильно хасновац интонацию рускей бєшеди – правильно хасновац опитну, одричну и викричну интонацию – розликовац розличитосц хаснованя дїєсловних часоц – хасновац слова за пошвидшанє и спомалшованє дїї у литературним ділу – самостойно составиц текст по своєй особней идєї – хасновац слова за преувєлічованє або зменшованє у приповеданю рижних дожицох – составиц и написац поволанку єдноставного змїсту – виразно читац текст зоз розуменьом – хасновац вецей файти словнікох у зависносци од потреби – розумиц околносци у старим краю пред досельованьом Руснацох на простор южней Панонїї – розумиц потребу присельованя перших фамелийох до тих крайох – розумиц и похопиц условия за живот и роботу – похопиц културни обставини – розумиц потребу за просвітну роботу – розумиц потребу за розвой духовного и културного живота	ЛИТЕРАТУРА ПРАВОПИС ОРТОЕПИЯ КУЛТУРА ВИСЛОВЇОВАНЯ	ЛИРИКА: ЛИТЕРАТУРНИ ТЕРМИНИ И ПОНЯЦА Строфа и стих у піснї, шлєбодни стих, родолюбива, домолюбива и социялна пісня. ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезия 1. Дюра Папгаргаї <i>Рано</i> 2. Велько Петрович <i>Параст</i> 3. Михал Рамач <i>Салаш</i> 4. Дюра Папгаргаї <i>Ту, такой при шерцу</i> 5. Михал Рамач <i>Врацим ше ище на старе Селище</i> 6. Ирина Г. Ковачевич <i>Периш нємири</i> 7. Народна шпиванка по вибору 8. Крачунска пісня по вибору 9. Народни коляди и Крачунски винчованки Проза 1. Руска народна приповедка <i>Треба у младосци робиц...</i> 2. Микола Скубан <i>Шамла, Коцур</i> 3. Володимир Гнатюк <i>Руски Валал</i> 4. Янко Рамач <i>Руска школа у Коцуре</i> 5. Лїтопис <i>Контракт о насельованю Керестура</i> 6. Зоз хронїки Керестура 7. Штефан Чакан <i>Вовк и лїшка и други басни</i> 8. Владимир Кочиш <i>Иштванова дражка до неба</i> 9. Руснаци у Новим Садзе <i>Давни початки</i> 10. Драмски текст по вибору зоз <i>Заградки</i> 11. Анегдоти по вибору Науково-популярни и информативни тексти 12. Мирон Жирос <i>Зоз жєвота наших предкох</i> 13. Янко Рамач <i>Вибор зоз историй Руснацох</i> 14. Домашня лектира Дюра Папгаргаї <i>Конєц швета</i> Правилне писанє буквох Я, Є, Ї, Ю, Щ Правилне хаснованє гласоц ДЗ, ДЖ Правилне хаснованє мєжког знака Знаки интерпункції: точка зоз запяту, смуга, смужка Випадни вокали О, Е у руским язїку и випадне А у сєрбским язїку у словах хтори ше не меняю
--	---	--

	ЕЛЕМЕНТИ НАЦИОНАЛНЕЙ КУЛЬТУРИ	Артикуляция шицких руских гласох, а окреме вигваряне д', т' и їх розликоване од сербских ђ и ћ Интонация опитних, розповедних и викричних виреченьох Пропиведане о дожицях и зявеньох з хаснованьом нарастаня дїї Пошвидшане або спомалшоване дїї Вибрац закончене дїї справм свойого розумения зявеньох Описоване цeku подїї, руху у природи (животинї у рушаню, природни зявєня, непогода) Умирюване дїї Меноване дїї, роботи, сцелосци Школяре треба же би патрели театрални представи Треба же би научели шпивац руски народни шпиванки Треба же би научели танцовац голем єден руски народни танец Треба же би провадзели часопис <i>Заградка</i> и сотрудзовали як сотрудніки и дописніки Трєба же би провадзели радио и ТВ емисії за дзеци на руским языку
--	-------------------------------	---

8.3.Облицы образовно воспитног рада

Слободне наставне активности

Допунска настава

Додатна настава

Час одељенског старешине

Ваннаставне активности

Екскурзија